

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Навчально-науковий юридичний інститут

Збірник наукових статей

**Актуальні проблеми
вдосконалення чинного
законодавства України**

Випуск LV

м. Івано-Франківськ, 2021

ББК 67.9 (4Укр)

А 43

Редакційна колегія: д-р юрид. наук, проф. В.А. Васильєва (*головний редактор*), акад. НАПрНУ, д-р юрид. наук, проф. В.В. Луць, акад. д-р юрид. наук, проф. О.В. Зайчук, проф., д-р габіл., Пьотр Пініор, д-р юрид. наук, проф. П.Л.Фріс, д-р юрид. наук, проф. Н.Р. Кобецька, д-р юрид. наук, проф. А.В.Коструба, д-р юрид. наук, проф. В.М. Махінчук, д-р юрид. наук, проф. С.Д.Сворак, д-р юрид. наук, доц. О.А. Вівчаренко, д-р юрид. наук, доц. А.В. Зеліско, д-р юрид. наук, доц. О.І. Зозуляк, д-р юрид. наук, доц. Ю.В. Кернякевич-Танасійчук, д-р юрид. наук, доц. В.В. Книш, к-т юрид. наук, доц. В.В. Андріюк, к-т юрид. наук, доц. Н.М. Стефанишин, к-т юрид. наук, доц. М.В. Логвінова, к-т юрид. наук, доц. І.В. Козич, к-т юрид. наук, доц. Н.В. Кохан, к-т юрид. наук, доц. В.І. Розвадовський, к-т юрид. наук, доц. І.І. Петровська, к-т юрид. наук, доц. В.В.Шпіляревич, к-т юрид. наук, доц. З.В. Яремак, к-т юрид. наук, Л.Р. Данилюк, к-т юрид. наук Л.В. Зінич, к-т юрид. наук О.Р. Ковалишин, к-т юрид. наук Т.Я. Схаб-Бучинська, к-т юрид. наук, доц. Ю.І.Микитин (*відповідальний секретар*)

А43 Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : *Збірник наукових статей*. Випуск 55. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021. 168 с.

У збірнику досліджуються актуальні проблеми державного будівництва, питання теорії та історії держави і права, правової реформи в Україні, екології, боротьби зі злочинністю. Вносяться та обґрунтовуються пропозиції щодо вдосконалення ряду інститутів конституційного, цивільного, кримінального та інших галузей права.

Для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів, студентів, слухачів, курсантів юридичних інститутів та факультетів, юристів-практиків.

Actual problems in the field of the formation of the Ukrainian State, questions of theory and history of state and law, law reforms in Ukraine, ecology, struggle against criminality are researched in this issue. The propositions on the perfection of some institutions of constitutional, civil, criminal and other spheres of law are submitted and analyzed.

Good for scientists, professors, post-graduate students, students of law departments, practising lawyers.

Реєстраційне свідоцтво: серія КВ № 16834-5506ПР. Видається з 1996 року.

Адреса редколегії: 76018, м.Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 44а. Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника. Тел./факс (0342) 50-87-60.

ББК 67.9 (4 Укр)

Навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Анатійчук В.В.

ПОВНІ ТА КОМАНДИТНІ ТОВАРИСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ

УДК 347.19

Постановка проблеми. Акцентація уваги держав на рівні економічного розвитку стала тим чинником, який зумовив зростання уваги науковців і законодавців до підприємницької діяльності. Однозначно, що станом на сьогодні у законодавстві як України, так і інших європейських держав напрацьовано різноманітні правові форми підприємницької діяльності, які зорієнтовані на задоволення різних потреб засновників бізнесу. Однак розгляд усіх цих форм у цивілістичній площині доводить, що в їх основі завжди знаходиться чи то договір чи то юридична особа.

Потрібно зауважити, що юридична особа дійсно стала максимально популярною формою для підприємництва. І в основі такої популярності знаходяться її характеристики, які напрацьовані ще древніми римлянами. Майнова відокремленість юридичної особи визначає вдалість її для підприємництва, так як відмежовує індивідуальні ризики засновника та ризики юридичної особи як самодостатнього суб'єкта підприємництва.

Звичайно, що чинне законодавство України визначає різні форми юридичних осіб, поміж яких не лише ті, учасники яких відповідають в межах внесених ними вкладів, але й ті, учасники яких несуть повну відповідальність за зобов'язаннями особи. До таких юридичних осіб належать і досліджувані нами у цій статті повні та командитні товариства. Однак навіть ця обставина не перекреслює зручність юридичної особи для учасників цих то-

вариств, так як за логікою законодавця їх відповідальність має субсидіарний характер, тобто свої вимоги кредитори звертають, в першу чергу, до самого товариства і лише потім до учасників. Вказані нами обставини визначають те, що юридичні особи завжди є поширеними об'єктами для наукових досліджень. Звичайно, що перше місце за популярністю у науковців займають товариства з обмеженою відповідальністю, однак і інші організаційно-правові форми товариств не знаходяться поза полем наукових досліджень учених.

В плані повних та командитних товариств наукові дослідження постійно мають місце у вітчизняній доктрині і пов'язана ця обставина дійсно із неоднозначністю їх регулювання чинним законодавством. Парадокс полягає у тому, що, попри наявність численних досліджень повних і командитних товариств, відсутня відповідна реакція законодавця. Тобто неоднозначність регулювання цих товариств не є усунена станом і на сьогодні. Відповідні ж зміни і переосмислення основних правових підходів щодо регулювання суспільних відносин, які мають місце сьогодні у світі, визначають постійно актуальність обраної теми статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Якщо розглянути стан дослідження обраної у статті теми, то очевидно, що потрібно враховувати цілий пласт наукових робіт щодо юридичних осіб загалом та підприємницьких товариств зокрема. Поміж відомих учених, які здійснювали дослідження у цій сфері слід назвати наукові праці С.С. Алексеєва, Ч.Н. Азімова, А.Б. Венгерова, Д.В.Бобрової, В.І. Борисової, С.М. Братуся, В.А. Васильєвої, О.М. Вінник, О.В. Дзери, А.С. Довгерта, І.В. Жилінкової, Д.В.Задихайла, А.В. Зеліско, О.Р. Кібенко, О.Р. Ковалишина, В.М.Коссака, В.М. Кравчука, Н.С.Кузнєцової, В.В. Лаптева, В.В.Луця, Р.А.Майданика, В.К. Мамутова, Ю.П. Пацурківського, О.А.Підопригори, О.А. Пушкіна, Н.О. Саніахметової, В.М.Селіванова, І.В. Спасибо-Фатєєвої, Р. О. Стефанчука, І.А. Тарасова, Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової, В.Ф. Чигиря, Я.М. Шевченко, Г.Ф. Шершенєвича, М.Й. Штефана, В.С. Щербини, О.В. Щербини та ін. Окрім того, мають місце у доктрині і спеціальні наукові дослідження щодо повних та командитних товариств. Поміж

них слід згадати дисертаційні роботи Ю.Ю. Симонян (Корпоративні відносини у командитних товариствах: цивільно-правовий аспект, робота підготовлена у 2010 році), Ю.В. Яковлева (Командитні товариства як суб'єкти підприємницької діяльності, робота підготовлена у 2001 році), О.С. Шеремета (Правове регулювання організації і діяльності повних товариств, робота підготовлена у 2001 році) та ін. Поміж нещодавніх досліджень варто назвати наукові доробки Ю.М. Юркевича в межах докторської дисертації на тему «Договірні форми об'єднань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України», підготовленої у 2017 році. А також наукові доробки А.В. Зеліско в межах її докторської дисертації «Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин», підготовленої у 2017 році. Попри значну дослідженість повних і командитних товариств у науці, продовжує мати місце відсутність у чинному законодавстві хоч якихось змін на основі наукових напрацювань. Тому тема продовжує бути актуальною. Більше того, враховуючи останні процеси рекодифікації Цивільного кодексу України, усі питання, пов'язані із його положеннями, в тому числі, і з юридичними особами, набувають нового рівня актуальності.

Мета статті є на основі порівняльного аналізу нормативних положень України та країн ЄС щодо особливостей правового статусу повних та командитних товариств установити основні вектори можливих законодавчих змін у їх регулюванні.

Презентація основного матеріалу. Повні і командитні товариства зайняли своє повноправне місце в системі підприємницьких товариств з часу набуття Україною статусу незалежної держави і, відповідно, прийняття основних нормативних актів щодо цього, наприклад, Закону України «Про господарські товариства». У науці беззаперечно зазначалося на тому, що коли приймати закон, то в основу поставили підходи французького законодавства, які визнають ці товариства юридичними особами. Ю.А. Тарасенко вірно зазначає, що цей підхід дійсно був нам близький і зрозумілий [1, с. 33]. У той же час, варто погодитися із А.В. Зеліско, що вітчизняне законодавство, в силу відсутності власних напрацювань у сфері підприємницьких товариств в силу історичного

минулого України, сприйняло ще й деякі положення Німецького законодавства, у якому ці товариства не є юридичними особами [2, с. 220]. Звичайно, що ця особливість не могла не вплинути на ефективність регулювання повних і командитних товариств.

Розгляд положень законодавства іноземних держав не дозволяє говорити про те, що існує єдиний виважений підхід щодо регулювання повних та командитних товариств. Наприклад, Швейцарія пішла шляхом не визнання за такими товариствами статусу суб'єкта відносин. В цьому плані вона взяла в основу концепцію Германії, яка, традиційно, не визначає за особовими товариствами статусу юридичних осіб [3, с.126]. У такому підході, насправді, є свої плюси. Наприклад, раз немає юридичної особи, то і податки вона не платить. По іншому вирішуються у законодавстві питання щодо розрахунку із кредиторами при неплатоспроможності, позаяк такий розрахунок може здійснити будь-то з учасників, за умови його здатності на це.

Але на противагу вказаним державам у Франції, навпаки, такі товариства мають статус юридичної особи [3, с. 127]. Г.Ф. Шершеневич справедливо зазначає, що при таких обставинах наявний правовий зв'язок між майном товариства і майном його учасників, який проявляється у самостійності першого і другого. Роздільність майна в даному випадку є такою, що сама собою розуміється. Це є однією із визначальних рис юридичної особи та засвідчує її самостійність як суб'єкта права [4, с. 286]. І якщо у вітчизняному законодавстві важко провести межу між майном товариства та учасником, то, видається, це є результатом відсутності у його нормах чітких положень щодо цього.

О.М. Вінник влучно підкреслює, що у плані персональних об'єднань питання надання чи не надання їм статусу юридичної особи не має надзвичайного значення, а тому вирішується по-різному залежно від національних особливостей, що відображають римські традиції договірною товариського об'єднання чи сучасні тренди стосовно формалізації господарських утворень, що притаманне для країн пострадянського простору, Франції [5, с.102]. Можна зробити обґрунтований висновок, що основна проблема полягає не в окресленому питанні, а в тому, щоб при такій нео-

днозначності упередити ситуацію, при якій під час регулювання правового статусу повних і командитних товариств із статусом юридичних осіб, будуть застосовуватися положення, характерні для діяльності простих товариств, які є договірними об'єднаннями.

Викладений огляд особливостей регулювання діяльності повних та командитних товариств свідчать про кардинально різні підходи до розуміння їх статусу у різних правових системах європейських держав. І якраз ця обставина зумовила проблему регулювання повних і командитних товариств в Україні. Вітчизняний законодавець сприйняв за основу формування чинного законодавства України у свій час підходи французької правової системи, яка визначає розглядувані товариства юридичними особами. Однак, як доречно зазначає А.В. Зеліско, не зміг послідовно її дотриматися під час конкретизації законодавчих положень їх правового статусу. Саме тому, наголошує учена, вказані товариства провокують значні наукові дослідження з цих питань, проте їх результати, на жаль, не відображаються у чинних нормативних актах [2, с. 210].

Ситуація щодо повних і командитних товариств ускладнюється іще одним моментом, особливим і характерним для європейських держав. У окремих із них створюються специфічні суб'єкти, які мають і правоздатність і дієздатність, але не наділяються статусом юридичної особи. Такі утворення складно сприймаються у нашій правовій системі, так як ми традиційно звикли до існування або фізичних осіб – підприємців або юридичних осіб у сфері підприємницької діяльності.

Проведений порівняльний аналіз законодавства європейських держав свідчить про те, що у вирішення проблем регулювання повних і командитних товариств маємо дві протилежні позиції: надавати їм статус юридичних осіб чи визнавати їх договірними об'єднаннями без такого статусу. Як наслідок, наукова доктрина наповнена великою кількістю аргументів, які виголошуються прихильниками цих двох різних концепцій. У цьому плані варто також зазначити, що наукова література містить іще один підхід щодо вирішення цього питання. Наприклад, О.С. Шеремет

пропонує компромісний варіант виходу із цієї ситуації. Учений, фактично, стверджує про можливість існування двох форм повних товариств – з статусом юридичної особи і без такого статусу. Він пропонує щодо повних товариств без статусу юридичної особи також застосовувати державну реєстрацію, але визнавати їх договірними об'єднаннями на основі засновницького договору, який оформлятиме новоствореного суб'єкта правовідносин [6, с. 8]. Такі пропозиції віднайшли свою підтримку і у сучасних наукових працях. Наприклад, Ю.М. Юркевич вважає за можливе погодитися із необхідністю надання можливості створення повних товариств як із статусом, так і без статусу юридичної особи, проте з можливістю наділення таких товариств ключовими ознаками правосуб'єктності, обсяг якої доцільно визначати в умовах засновницьких договорів [7, с. 299]. Можна зробити висновок про те, що у науковій літературі починають прослідковуватися тенденції до пропозицій запровадження тих особливих суб'єктів, які існують в окремих європейських державах, які не мають статусу юридичної особи, але мають правосуб'єктність.

Оглядовий аналіз законодавства європейських держав свідчить про те, що ті із них, які пройшли чи то проходять етап оновлення, обирають шлях не визнання за особовими товариствами статусу юридичних осіб. Якщо розглянути статус повних та командитних товариств, опираючись на вітчизняне чинне законодавство, то, незважаючи на надання у ньому цим товариствам статусу юридичних осіб, напрошується висновок про договірну його природу, яка проявляється не лише в тому, що в основі знаходиться засновницький договір, який підписується засновниками, але й у безпосередній участі засновників в управлінні товариством та веденні його справ. Якщо припускати можливість діяльності таких товариств як договірних об'єднань без статусу юридичної особи, то у такому разі договір, який знаходиться в їх основі набиратиме за своїм змістом ознак договору про спільну діяльність. Основні ознаки спільної діяльності виділяються В.В. Резніковою. На думку ученої до них належать такі, як: спільна для всіх учасників мета та мотивація; поділ єдиного процесу діяльності на функціонально пов'язані між собою елементи, реалізація яких

покладається на учасників; об'єднання зусиль окремих учасників та узгоджене їх здійснення; наявність управління; настання спільних кінцевих результатів; єдине просторово-часове перебування та функціонування всіх учасників [8, с.272]. У науковій літературі наголошується, що основою спільної діяльності є узгоджені воля та волевиявлення усіх учасників; як наслідок, узгоджене вчинення дій, заснованих як на організаційних, так і на майнових відносинах учасників; єдність мети для усіх учасників, в основі якої знаходиться спільність їх інтересів [9]. Якщо припускати можливість ведення підприємницької діяльності на основі договірного об'єднання, то можливим є використання уже усталених у вітчизняному законодавстві понять, як-от просте товариство. І дійсно, якщо допускати можливість існування окремо повних і командитних товариств як договірних партнерств без статусу юридичної особи, то сенс в цьому буде при запровадженні державної їх реєстрації і надання їм, таким чином, ознак правосуб'єктності. Інша річ, по-перше, наскільки наша правова система готова до сприйняття поняття товариства без статусу юридичної особи, але із правосуб'єктністю. Щодо імплементації у нашу систему так званих «дефектних» юридичних осіб, доречно сприйняти позицію А.В. Зеліско, що «до означеного кроку наша правова система станом на сьогодні не готова». Доцільними є позиції учених, які наголошують, що будь-які кардинальні зміни будуть ефективними і доречними за умов відповідності закономірностям розвитку суспільства і рівню правосвідомості індивідуумів [2, с. 220].

По-друге, очевидно, що засновницький договір не може бути уніфікованою правовою основою для діяльності як юридичної особи, так і договірного об'єднання з метою спільної підприємницької діяльності. У площині піднятих питань знову набуває особливої актуальності тоді потреба зміни установчого документа товариства з статусом юридичної особи. У науці достатньо поширеною є критика того, що єдиним установчим документом повних та командитних товариств є засновницький договір, враховуючи те, що підписують його тільки товариші і ні юридична особа, ні вкладники учасниками такого договору не є [10, с. 86]. Відповідно, основою товариства саме як юридичної особи

доцільно було б справді визнавати статут, так як це пропонують окремі науковці. [11, с. 9; 12, с. 8].

Якщо спробувати віднайти ключовий момент існуючих у науковій доктрині різних підходів щодо можливого статусу повних і командитних товариств, то можна зробити висновок, що це, в першу чергу, проблема розмежування відповідальності товариства та його учасників. У цьому плані доцільно погодитися із Г.Ф. Шершеневичем, яким зазначено, що відповідальність усім своїм майном за зобов'язаннями товариства дещо знецінює основне призначення юридичної особи, так як де-факто руйнує межу між юридичною особою як суб'єктом і фізичною особою як її учасником [4, с. 112].

Чинне вітчизняне законодавство з приводу субсидіарного характеру відповідальності учасників за зобов'язаннями товариства містить виключно загальні положення – у разі недостатності у повного товариства майна для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі учасники повного товариства солідарно відповідають за зобов'язаннями товариства усім своїм майном, на яке може бути звернене стягнення (ч. 1 ст. 124 ЦК України). А ст. 73 Закону України «Про господарські товариства» передбачає, що за недостатності майна учасника для покриття боргів за зобов'язаннями кредитори можуть вимагати у встановленому порядку виділення частки учасника-боржника. Нормативні акти не установлюють заборони пред'явлення кредиторами вимог до учасника протягом строку можливого оскарження товариством вимог до нього. Якщо ж проаналізувати законодавство інших держав, то до цих питань існує більш ретельний підхід. Наприклад, відповідно до §128, 129 Комерційного кодексу Австрії, учасник може відмовити в задоволенні вимог кредиторів до того моменту, поки відкрите товариство користується правом на оскарження пред'явлених до товариства вимог. Так само до учасника не може бути пред'явлено вимог, допоки кредитор може задовольнити свої вимоги шляхом взаємозаліку. Вимоги на підставі виконавчого листа, який пред'явлений до відкритого товариства, в першу чергу, задовольняються за рахунок майна цього товариства [13, с. 93]. Таке право в країнах-членах ЄС, зазначає О.Р. Ковалишин,

прийнято називати правом на заперечення. Учений доцільно наголошує на тому, що законодавство Австрії значно детальніше регламентує порядок управління товариством та розподіл прибутків і збитків та відповідальності, якщо порівнювати ці положення із вітчизняним корпоративним законодавством [13, с. 87]. Більш досконалим щодо розмежування відповідальності між товариством та учасниками є також законодавство Польщі. Згідно із ним учасник має право відмови від погашення вимог кредитора доти, доки товариство особисто не висловить заперечень. В такому випадку кредитор може визначити товариству двотижневий строк для висловлення заперечень (ст. 35 КТТ) [14, с. 64]. Дійсно, право на заперечення чітко розмежовує відповідальність між товариством і учасниками, незважаючи на відсутність статусу юридичної особи.

Висновки. Розгляд положень законодавства іноземних держав не дозволяє говорити про те, що існує єдиний виважений підхід щодо регулювання повних та командитних товариств. Одні із них підтримують концепцію надання повним і командитним товариствам статусу юридичної особи, інші – відкидають такий підхід і встановлюють їх як особові товариства без статусу юридичної особи, але із наданням їм правосуб'єктності. Можна зробити обґрунтований висновок, що основна проблема полягає не в окресленому питанні, а в тому, щоб при такій неоднозначності упередити ситуацію, при якій під час регулювання правового статусу повних і командитних товариств із статусом юридичних осіб, будуть застосовуватися положення, характерні для діяльності простих товариств, які є договірними об'єднаннями. І якраз ця обставина зумовила проблему регулювання повних і командитних товариств в Україні.

У науковій літературі починають прослідковуватися тенденції до пропозицій запровадження тих особливих суб'єктів, які існують в окремих європейських державах, які не мають статусу юридичної особи, але мають правосуб'єктність. Дійсно, оглядовий аналіз законодавства європейських держав свідчить про те, що ті із них, які пройшли чи то проходять етап оновлення, обирають шлях не визнання за особовими товариствами статусу юридич-

них осіб. Якщо припускати можливість ведення підприємницької діяльності на основі договірної об'єднання, то можливим є використання уже усталених у вітчизняному законодавстві понять, як-от просте товариство. І дійсно, якщо допускати можливість існування окремо повних і командитних товариств як договірних партнерств без статусу юридичної особи, то сенс в цьому буде при запровадженні державної їх реєстрації і надання їм, таким чином, ознак правосуб'єктності. Інша річ, по-перше, наскільки наша правова система готова до сприйняття поняття товариства без статусу юридичної особи, але із правосуб'єктністю. По-друге, очевидно, що засновницький договір не може бути уніфікованою правовою основою для діяльності як юридичної особи, так і договірної об'єднання з метою спільної підприємницької діяльності. У площині піднятих питань знову набуває особливої актуальності тоді потреба зміни установчого документа товариства з статусом юридичної особи.

Перспективи подальших досліджень. Безумовно, що викладені у статті аспекти однозначно потребують здійснення подальших наукових пошуків у напрямі віднайдення оптимального вектора подальшого розвитку повних і командитних товариств. І у вирішенні цього питання, безумовно, ми повинні керуватися не лише прикладом інших держав, але й враховувати особливості вітчизняної правової системи.

1. *Тарасенко Ю. А. О развитии коммерческих организационно-правовых форм в России (на примере хозяйственных товариществ и обществ). Корпорации и учреждения : сб. ст. / отв. ред. М. А. Рожкова. М. : Статут, 2007. С. 27–47.*
2. *Зеліско А.В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ, 2016. 445с.*
3. *Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник / Отв. ред. Е.А Васильев. 3-е изд., М., 1993. 560 с.*
4. *Шершеневич Г. Ф. Курс торгового права: в 4 т. Введение. Торговые деятели. изд. 4-е. по изданию СПб., 1908 г./ред. кол. Ем В. С., Козлова Н. В. М.: Статут, 2003. Т. 1. 2003. 480 с.*

5. Винник О. М. *Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення: Монографія*. К.: Атіка, 2003. 352 с.
6. Шеремет О. С. *Правове регулювання організації і діяльності повних товариств : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / НАН України ; Ін-т економіко-правових досліджень*. Донецьк, 2006. 164 с.
7. Юркевич Ю.М. *Договірні форми об'єднань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України: монографія*. Львів, 2017. 410 с.
8. Резнікова В. *Спільна господарська діяльність в Україні: економіко-правова сутність*. Публічне право. 2013. №2 (10). С. 269-273.
9. Zelisko A.V., Vasylyeva V.A., Malyshev B. V., Khomenko M.M., Sarana S.V. *Civil law regulation of contracts for joint activity in Ukraine and other post-socialist states. Asia Life Sciencies: The Asian International Journal of Life Sciencies. Issue 2, December 2019, Pages 913-925. <http://emtpub.com/wp-content/uploads/2019/12/Supplement-21-No-2-2019.pdf>*
10. Белов В. А. *Гражданское право. Общая и особенная части : учебник*. М., 2003. 960 с.
11. Кучеренко І. М. *Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права : монографія*. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 328 с.
12. Бровченко Т. І. *Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : автореф. дис. ... канд юрид. наук : 12.00.03. Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. 20 с.*
13. Ковалишин О. Р. *Відкрите товариство. Корпоративне право Австрії та України : монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.] ; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. С. 86–96.*
14. Халаса М. *Повне товариство. Корпоративне право Польщі та України : монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р. [та ін.] ; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. С. 64–72.*

Анатійчук В.В. Повні та командитні товариства: особливості правового регулювання в Україні та європейських державах

У статті зосереджено увагу на одній із корпоративних форм підприємницької діяльності – повних і командитних товариствах. Між організаційно-правових форм господарських товариств найбільш популярними є товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерні товариства. Однак, розвиток законодавства України проходить у напрямі створення системи різних форм підприємництва, які спрямовані на різні потреби та інтереси засновників. Такі форми підприємництва існують і успішно діють в Європі. Здійснення порівняльного аналізу у

статті дозволило автору підтвердити існуючий у літературі висновок про відсутність у європейських державах єдиного вектора щодо закріплення правового статусу досліджуваних товариств. Одні держави визначають ці товариства як юридичні особи, інші – як форму ведення спільної підприємницької діяльності. У статті наголошено, що для європейського простору характерним є використання поняття дефектної юридичної особи. Автором сприймається будь-який із зазначених європейських підходів, однак зазначено на потребі усталеного відображення його у всіх нормативних актах, які визначають статус повних і командитних товариств. У статті підтримується сформоване у науковій літературі твердження про критику вітчизняних норм законодавства щодо повних і командитних товариств. Така критика зводиться до тих норм законодавства України, у яких використовують не характерні для юридичних осіб положення. Усі існуючі у науці дослідження зводяться до одного – прагнення розробити єдиний вектор у регулюванні повних і командитних товариств. Вони мають регулюватись або як юридичні особи або як форми спільної діяльності на основі договору.

Ключові слова: юридична особа, повне та командитне товариство, спільна діяльність, об'єднання осіб.

Anatiichuk V.V. General and limited partnerships: features of legal regulation in Ukraine and European states

The article focuses on one of the corporate forms of entrepreneurial activity - general and limited partnerships. Limited liability companies and joint stock companies are among the most popular legal forms of companies. However, the development of Ukrainian legislation moves in the direction of creating a system of different forms of entrepreneurship, which are aimed at different needs and interests of their founders. Such forms of entrepreneurship exist and operate successfully in Europe. Carrying out a comparative analysis in the article allows the author to confirm the existing thesis that there is no single vector in European countries concerning the legal status of these partnerships. Some states define these partnerships as legal entities, others - as a form of joint business activity.

It is emphasized in the article that the European legal space is characterized by the use of the concept of defective legal entity. The author perceives any of these European approaches, but points to the need for its consistent reflection in all legal acts that determine the status of general and limited partnerships. The article supports the assertion formed in the scientific literature about the criticism of domestic legislation on general and limited partnerships. Such criticism concerns to those norms of Ukrainian legislation, which use untypical provisions for legal entities. All existing researches are directed to one aim - to develop a single vector in the regulation of general and limited partnerships. They should be regulated either as legal entities or as forms of joint activity on the basis of an agreement.

The author states that the main attention in granting general and limited partnerships the status of a legal entity should be focused on clear boundaries between the liability of a legal entity and the subsidiary liability of its members.

The article supports leading scholars' critical assessment of the legislative definition of general partnerships as an association of persons for joint business activities. Based on the analysis of the definitions of a general partnership in EU law (for example, France), it is proposed to define a general partnership as an association of persons engaged in business activities through joint contributions of all participants (full partners) and their subsidiary liability for the company's obligations. This wording indicates that the partnership itself carries out business activities, and not its members.

The author also does not deny the possibility of introducing general and limited partnerships as associations of persons on the basis of an agreement on joint activities. At the same time, it is noted that all norms of national legislation should consistently adhere to such concept.

Key words: general and limited partnerships, legal entity, joint activity, association of persons.

Каменський Д.В.

ВІТЧИЗНЯНА ТА АМЕРИКАНСЬКА МОДЕЛЬ САНКЦІЙ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ: КРИТИЧНИЙ ПОГЛЯД КОМПАРАТИВІСТА

УДК 343.97

Постановка проблеми. Підґрунтям для запровадження видів і розмірів кримінальних санкцій виступає, як відомо, диференціація відповідальності. Слушною є теза О.О. Книженко про те, що враховуючи розвиток кримінально-правової доктрини, зокрема те, що кримінальна відповідальність разом із примусовими заходами виховного або медичного характеру, примусовим лікуванням, звільненням від кримінальної відповідальності з нереабілітуючих підстав є заходами кримінально-правового впливу, на сучасному етапі розвитку кримінального законодавства потрібно говорити саме про диференціацію та індивідуалізацію заходів кримінально-правового впливу, а не кримінальної відповідальності та покарання [1, с. 366]. Концепція кримінально-правового впливу на правопорушника видається більш сучасною, так би мовити, гуманістичною та людиноцентристською, а отже й пер-